

موضوع:

نماز: ۱۷ (فقه و حقوق: ۳۴۵)

گروه مخاطب:

- عمومی

- تخصصی (طلاب و دانشجویان)

شماره انتشار کتاب (حاج اول): ۲۰۰۹

مسلسل انتشار (حاج اول و باز حاج): ۶۳۷۱

نوری، محمد اسماعیل، ۱۳۲۷ -

نماز جماعت و برکات آن / محمد اسماعیل نوری. - قم: مؤسسه بوستان کتاب، امریکر چاپ و نشر دفتر تبلیغات اسلامی

حوزه علمیه قم، ۱۳۹۰

[۱۷۲] ص. - (مؤسسه بوستان کتاب: ۲۰۰۹) فقه و حقوق: ۳۴۵، نماز: ۱۷

ISBN 978-964-09-1160-0

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیما

Mohammad Ismael Nouri Communal prayer and its blessings

ص. غ. به انگلیسی:

کتابنامه: ص [۱۵۷] - ۱۶۰؛ همچنین به صورت زیر نویس

نمایه

چاپ چهارم، ۱۳۹۴

۱. نماز جماعت، ۲. نماز جماعت - احادیث، ۳. نماز جماعت - جنبه های قرآنی، ۴. نماز جماعت - سب

الف. دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم، مؤسسه بوستان کتاب، ب. عنوان

۳۵۳ ۲۹۹

BP ۱۸۷، ۵۹، ۱۳۹۴

۱۳۹۴

نماز جماعت و برکات آن

محمد اسماعیل قوری

بوستی
۱۳۹۴

نماز جماعت و برکات آن

- نویسنده: محمد اسماعیل نوری
- ناشر: مؤسسه بوستان کتاب
- (مرکز چاپ و نشر دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم)
- چاپ و صحافی: چاپخانه مؤسسه بوستان کتاب
- نوبت چاپ: چهارم / ۱۳۹۴ • شمارگان: ۱۰۰۰ • بها: ۸۵۰۰ تومان

تمامی حقوق © محفوظ است
Printed in the Islamic Republic of Iran

- دفتر مرکزی: قم، خ شهدا (صفائی)، ص پ ۹۱۷ / ۳۷۱۸۵، تلفن: ۳۷۷۲۱۵۵-۷، فاکس: ۳۷۷۲۱۵۵، تلفن بخش: ۳۷۷۴۴۲۶
- فروشگاه مرکزی: قم، چهارراه شهدا (عرضه ۱۲۰۰۰ عنوان کتاب با همکاری ۱۷۰ ناشر)
- فروشگاه شماره ۲: تهران، میدان فلسطین، خ طوس، کوچه تبریز، پلاک ۳۰، تلفن: ۸۹۵۶۹۲۲
- فروشگاه شماره ۳: مشهد، چهارراه خسروی، مجتمع یاس، جنب دفتر تبلیغات اسلامی شعبه خراسان رضوی، تلفن: ۲۲۳۳۱۷۲
- فروشگاه شماره ۴: اصفهان، چهار راه کرمانی، جنب دفتر تبلیغات اسلامی شعبه اصفهان، تلفن: ۲۲۲۰۳۷۰
- فروشگاه شماره ۵: اصفهان، میدان انقلاب، جنب سینما ساحل، تلفن: ۲۲۲۱۷۱۲
- فروشگاه شماره ۶ (رونگین کمان، فروشگاه کودک و نوجوان): قم، چهارراه شهدا، نیش خیابان ارم، تلفن: ۳۷۷۳۱۷۹
- فروشگاه شماره ۷: قم، خیابان معلم، مجتمع ناشران، طبقه همکف، پلاک ۳۷، تلفن: ۳۷۸۴۵۹۰-۹۲

پست الکترونیک مؤسسه: E-mail: info@bustaneketab.com

جدیدترین آثار مؤسسه و آشنایی بیشتر با آن در وب سایت: <http://www.bustaneketab.com>

با قدردانی از همکاری که در تولید این اثر نقش داشته‌اند:

• اعضای شورای بررسی آثار • دبیر شورای کتاب: جواد آهنگر • سرویراستار: ابوالفضل طریقه‌دار • ویراستار و کنترل نمونه خوانی: محمدجواد مصطفوی • چکیده عربی: سهیل خانقی • چکیده انگلیسی: یحیی داوری • فنها: مصطفی محفوظی • حروفنگار: محبوبه اکبری • اصلاحات حروفنگاری: فاطمه جعفری • صفحه آرایی: الهام قره‌گزلو و احمد مؤتمنی • نمونه خوانی: ابوالفضل سلیمانی • بازخوانی نهایی متن: ابوالحسن مسیح‌نژاد • کنترل فنی صفحه آرایی: حسنعلی جعفری • کارشناس طراحی و گرافیک: مسعود نجابتی • طراح جلد: میثم اشعری • اداره آماده‌سازی: حمید رضا تیموری • اداره چاپخانه: مجید مهدوی و سایر همکاران لیتوگرافی، چاپ و صحافی • قائم مقام مؤسسه و مدیر تولید: عبدالهادی اشرفی.

فهرست مطالب

۱۱	مقدمه
----	-------

فصل اول: نماز جماعت در قرآن

۱۷	آیه اول
۲۰	تفسیر آیه
۲۴	نکات مربوط به آیه مورد بحث
۲۵	نتیجه گیری
۲۵	آیه دوم
۲۶	تفسیر آیه
۲۸	نکات مربوط به آیه
۳۰	نتیجه گیری
۳۰	آیه سوم
۳۱	تفسیر آیه
۳۴	نتیجه

فصل دوم: آثار و برکات نماز جماعت

- ۳۶ برتری ثواب نماز جماعت بر نماز فردی
- ۴۰ ثواب نماز جماعت با زیادی مأمومین
- ۴۱ شهید ثانی و آثار نماز جماعت
- ۴۲ صاحب عروة و فضیلت نماز جماعت
- ۴۳ نماز جماعت، کفاره گناهان
- ۴۵ نماز جماعت منشأ علو درجات
- ۴۶ نماز جماعت برابری با ثواب شهید
- ۴۷ پاداش کامل برای اهل جماعت
- ۴۷ بهتر از چهل سال نماز فردی
- ۴۸ اجازه شفاعت
- ۴۸ نماز جماعت، تجلی آشکار شدن اسلام
- ۴۹ نماز جماعت، میزان تشخیص اهل نماز از بی نماز
- ۵۰ حضور در نماز جماعت اثبات عدالت
- ۵۲ نماز جماعت، سبب حسن ظن
- ۵۳ نماز جماعت، سبب دوری از نفاق و آتش
- ۵۳ دفع بلا با نماز جماعت
- ۵۴ اجابت دعای اهل جماعت
- ۵۴ فضیلت با جماعت خواندن نمازهای پنج گانه
- ۵۵ نشانه های جوانمردی

۵۶	تأکید بر جماعت نماز صبح و عشا
۶۳	فواید طبی نماز صبح
۶۴	چکیده‌ای از آثار نماز جماعت
۶۸	نکته مهم
۶۹	بیان صاحب جواهر

فصل سوم: مذموم بودن ترک نماز جماعت

۷۱	دوری از جماعت، موجب نقص در نماز
۷۳	ترک جماعت، موجب زوال عدالت
۷۳	ترک جماعت موجب نفاق
۷۴	جواز تهدید تارک جماعت
۷۶	تفسیر علامه مجلسی از روایت
۷۸	تفسیر صاحب عروه
۷۹	آیا دوری مسافت عذر است؟
۸۱	آیا نماز جماعت واجب است؟
۸۱	موارد وجوب نماز جماعت

فصل چهارم: نماز جماعت و شرایط آن

۸۵	مفهوم نماز جماعت
۸۶	شرایط انعقاد نماز جماعت
۸۷	۱. وجود امام جماعت

۸۷	۲. نیت اقتدا
۸۸	۳. اقتدا به یک امام
۸۸	۴. واجب بودن نماز
۹۰	۵. نبودن حایل
۹۰	۶. بلند نبودن جای امام
۹۱	۷. نبودن فاصله زیاد
۹۲	۸. مقدم بودن امام
۹۲	شرایط امام جماعت
۹۵	تقسیم گناه به کبیره و صغیره
۹۶	راه تشخیص گناهان کبیره
۹۹	استفتا از امام خمینی علیه السلام
۱۰۰	نماز فرادی در کنار نماز جماعت
۱۰۴	نماز جماعت با اهل سنت
۱۰۷	وظیفه شیعیان در مسافرت به بلاد اهل سنت
۱۰۹	ممنوعیت خروج از مسجد

فصل پنجم: احکام نماز جماعت

۱۱۱	۱. لزوم تأخر تکبیر مأموم از امام
۱۱۲	۲. ساقط شدن قرائت از مأموم
۱۱۴	۳. عدم تقدم مأموم بر امام در افعال نماز
۱۱۷	۴. عدم تبعیت از اشتباه امام

۱۱۸	۵. وجوب اخفات
۱۱۸	۶. استحباب اعاده نماز با جماعت
۱۲۱	۷. جواز قطع نافله برای درگ جماعت
۱۲۳	۸. جواز ذکر بیشتر
۱۲۳	۹. علم به بطلان نماز امام
۱۲۴	۱۰. جواز اقتدا با وجود اختلاف در فتوا

فصل ششم: مستحبات نماز جماعت

۱۲۵	۱. کیفیت قرار گرفتن مأمومین
۱۲۷	۲. قرار گرفتن امام در وسط صف
۱۲۸	۳. اختصاص صف اول به اهل فضل
۱۲۹	۴. در نزدیکی امام قرار گرفتن
۱۲۹	۵. انتخاب طرف راست امام
۱۳۱	۶. تنظیم صفوف
۱۳۲	۷. نزدیک هم بودن صفوف
۱۳۳	۸. رعایت اعتدال در نماز
۱۳۶	۹. اشتغال به ذکر
۱۳۷	۱۰. نشستن در مصلی
۱۳۸	۱۱. بلند خواندن امام
۱۴۰	۱۲. طول دادن رکوع
۱۴۱	۱۳. ذکر گفتن پس از قرائت حمد

۱۴۱. قیام با «قد قامت الصلاة»
 ۱۴۲. سعی برای درک اول نماز جماعت
 ۱۴۳. نکته لازم

فصل هفتم: مکروهات نماز جماعت

۱. تنها ایستادن
 ۱۴۵
 ۲. کراهت نافذه هنگام اقامه نماز
 ۱۴۶
 ۳. دعای اختصاصی
 ۱۴۷
 ۴. تکلم پس از «قد قامت الصلاة»
 ۱۴۷
 ۵. بلند خواندن مأموم
 ۱۴۹
 ۶. اقتدای مسافر به حاضر و عکس آن
 ۱۴۹
 آثار و برکات تسبیح فاطمه زهرا علیها السلام
 ۱۵۱
 مفهوم تسبیح فاطمه علیها السلام
 ۱۵۱
 فضیلت تسبیح فاطمه زهرا علیها السلام
 ۱۵۳

کتابنامه

- ۱۵۷
 ۱۶۱. نمایه آیات
 ۱۶۲. نمایه روایات

مقدمه

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى أَنْبِيَاءِ اللَّهِ وَرُسُلِهِ سَيِّمًا أَفْضَلِهِمْ
وَأَخَاتِمِهِمْ مُحَمَّدٍ ﷺ وَ عَلَى آلِهِ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ سَيِّمًا الْإِمَامَ الْمُتَنْتَظِرَ الْحُجَّةَ الثَّانِي
عَشَرَ - أَرْوَاحُنَا لَهُ الْفِداءُ - وَ اللَّعْنُ عَلَى أَعْدَائِهِمْ أَجْمَعِينَ.

اسلام، دین مردم و دین جمع و جماعت است و برای اجتماعات
دینی و حضور مردم در صحنه‌های گوناگون اهمیت فراوان قائل
است. آیینی است که مبنای پیروزی و بهروزی را در جمع و با جماعت
بودن می‌داند: «يَدُ اللَّهِ مَعَ الْجَمَاعَةِ»^۱. با هم بودن مسلمانان و در کنار هم
و به فکر هم بودن آنان که از اهداف عالی اسلام است فقط از طریق
نماز جماعت تأمین می‌شود، چون همین جمع و جماعت است که
می‌تواند آن‌ها را در یک نقطه مشترکی جمع کند و با رسیدن آن‌ها به آن
نقطه اشتراک، آنان را به یکدیگر متصل و با مسائل یکدیگر آشنا سازد و
نسبت به نفع و ضرر همدیگر حساس کند و آن‌ها را یک‌دل و یک‌زبان قرار

دهد، به طوری که هر یک از آنان مسائل و مشکلات دیگران را مشکل خود بدانند.

اصل نماز نیز یک فلسفه جمعی است که در بعضی از اذکارش مانند: ﴿إِيَّاكَ نَعْبُدُ﴾ و ﴿إِيَّاكَ نَسْتَعِينُ﴾ و ﴿إِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ﴾ آمده و به روشنی جمع و جماعت بودن را تبیین می کند و هیچ کدام از آن ها فردی نیست.

این ذکرها همگی انس و الفت و با یکدیگر بودن را می رساند تا ارتباط قوی تر و محکم تر و به منظور نفی قدرت های غیر الهی و حل و فصل اختلاف های اجتماعی و تحکیم مودت و مهربانی و ایجاد یک دلی و یک رنگی در میان افراد یک جامعه باشد.

شکی نیست که نماز به عنوان یک زبان مشترک برای دریای بیکران انسان های مؤمن از اقلیم ها و نژادهای مختلف، در برآورده ساختن نیازهای مشترک آن ها قادر است آنان را در جماعت های کوچک تری در برابر آن معبود یگانه گرد هم جمع نموده تا با استفاده از اندیشه و افکار و اخبار و اطلاعات همدیگر و بهره گیری از انواع امکانات و اسباب و لوازم مادی و فکری و... در رفع نیازهای روحی و روانی و حتی رفع نیازهای مادی جوامع انسانی دیگر اقلیم ها گام بردارد تا انگیزه ای باشد برای رفع ظلم و ستم و تبعیض نژادی و فقر و جهل و فساد و فحشا و اعتیاد و....

چرا که نماز برای ساختن است؛ برای ساختن انسان کامل و ساختن جامعه سالم انسانی، جامعه ای که با الهام از آموزه های اسلام از قبیل: قاعده

«نفی سبیل»^۱ و امثال آن، تا هویت اسلامی خود را حفظ کرده و زیر سلطه بیگانگان نرود.

به سبب همین آثار ارزشمند نماز جماعت است که دشمنان اسلام همیشه با آن مخالفت ورزیده و تلاششان بر این است که با راه‌های گوناگون آن را به تعطیلی بکشانند.

مستر همفر (جاسوس کهنه کار انگلیسی) می‌گوید: باید اساس هر گونه نماز جماعتی را با اشاعه اتهاماتی به ائمه جمعه و جماعات برهم زد و از استقبال مردم از آن کاست، مخصوصاً لازم است دلایلی بر فسق و فجور امام جماعت ارائه داد تا هر گونه رابطه‌ای بین امام و مردم با سوء ظن و دشمنی با او از میان برود.^۲

رهبران دلسوز اسلام در هر دورانی برای خشتی نمودن این دسیسه‌ها محافظت از نماز جماعت و در کنار آن حفظ وحدت اسلامی و مذهبی را مورد سفارش مؤکد قرار داده‌اند.

امام خمینی رحمه‌الله در تاریخ ۱۳۴۳/۱/۲۱ چند روز پس از آزادی از زندان، خطاب به دانشگاهیان فرمود:

آقایان سعی کنید در دانشگاه پرچم اسلام را بالا ببرید، تبلیغات مذهبی بکنید، مسجد بسازید، اجتماعاً نماز بخوانید، تظاهر به نماز خواندن بکنید، وحدت مذهبی لازم است، وحدت مذهبی است که این اجتماع

۱. قاعده نفی سبیل، مستفاد از آیه ۱۴۱ سوره نساء می‌باشد که می‌فرماید: لَنْ يَجْعَلَ اللَّهُ لِلْكَافِرِينَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ سَبِيلًا

۲. حسین صیوری، نماز مناسب‌ترین پاسخ به اسلامی‌ترین نیاز، ص ۱۹۴.

عظیم و فشرده را ایجاد می‌کند. اگر علاقه به استقلال ایران دارید وحدت مذهبی داشته باشید.^۱

در سایه عمل به دستورهای رهبران دینی و اقامه نماز جماعت بود که ملت ایران توانست حکومت ۲۵۰۰ ساله شاهنشاهی را سرنگون و به جای آن حکومت اسلامی به رهبری فقیه عادل برقرار نماید.

با عنایت به مطالبی که گذشت، اهمیت نماز جماعت روشن تر می‌گردد. از این روست که در دین مقدس اسلام به نماز جماعت تأکید فراوان شده و به مسلمانان سفارش می‌کند که نمازهای واجب را به جماعت بخوانند.

در روایاتی که از حضرات معصومان علیهم السلام نقل شده است، برای حضور در نماز جماعت فضیلت‌های زیادی بیان شده و ترک کننده آن مورد ملامت و مذمت قرار گرفته است.

اگرچه در کتاب‌های متعدد و به شکل‌های گوناگون، مطالبی درباره نماز جماعت بیان شده است، ولی احساس می‌شد که در این باره، جای کتابی که با بیان ساده و به اجمال به همه جوانب نماز جماعت بپردازد، خالی است. از این رو، در این نوشتار، نماز جماعت و اهمیت آن و نیز برخی از احکام و آداب واجب و مستحب و مکروه‌های آن اشاره شده و با بیان ساده و روان که

۱. صیغه نور (مجموعه رهمودهای امام خمینی ره، تهیه و جمع‌آوری: مرکز مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی، ج ۱، ۶۴، شایان ذکر است که منظور امام خمینی ره از تظاهر به نماز خواندن، ریا در نماز و یا نماز خواندن صوری نیست، بلکه منظور ایشان این است که مرعوب جو طاعوتی دانشگاه زمان نشوید که از نماز خواندن آشکار خجالت بکشید بلکه نمازتان را به جماعت و به طور آشکار برگزار نمایید، همان‌چنان که امام حسین علیه السلام در روز عاشورا نماز را مخفی در حیمه نخواند، بلکه در میدان و به جماعت برگزار نمود.

قابل فهم همه باشد بیان گردیده، در عین حال به منابع و مستند برخی از احکام نیز اشاره‌ای شده، زیرا سعی بر این بود که مطالب کتاب به گونه‌ای ارائه شود که علاوه بر قابل استفاده بودن عامه مردم، برای خواص و ائمه جماعات نیز مفید باشد، از این رو متن عربی روایات نیز همراه با ترجمه آن آورده شده است. شایان ذکر است که در این نوشتار روایات نقل شده دو دسته‌اند:

۱. روایاتی که با قید «صحیح»^۱ یا «حسن»^۲ و یا «موثق»^۳ تعبیر شده‌اند و منظور از آن‌ها، روایاتی است که اعتبار سندشان به یکی از سه وجه مذکور، برای نویسنده اثبات شده است.

۲. روایاتی که به صورت مطلق و بدون قید ذکر شده‌اند و منظور از آن‌ها روایت‌هایی است که اعتبار سندشان برای نویسنده اثبات نشده، ولی مضمون آن‌ها با مضمون روایات صحیح مطابقت دارد، چه بسا اگر کسی سند آن‌ها را با دقت بررسی نماید صحت سند برخی از آن‌ها را اثبات می‌کند.

همان‌گونه که در مقدمه کتاب اذان شعار اسلام آوردیم بر همه مسلمانان واجب و لازم است در پاسداری و حفظ شعارها و رمزهای جاودانگی اسلام از قبیل: حج، اذان، نماز جماعت و... که دشمنان اسلام از

۱. حدیث صحیح، به حدیثی گفته می‌شود که همه راویان آن، شیعه دوازده امامی، عدل و لایق باشند.

۲. حدیث حسن، به حدیثی گفته می‌شود که یک نفر یا چند نفر از راویان آن، در عین حال که شیعه و ممدوح هستند، توثیق و تعدیل نشده باشند.

۳. حدیث موثق، به حدیثی گفته می‌شود که مذهب بعضی از راویان آن، غیر از شیعه دوازده امامی باشد و در عین حال از سوی علمای علم رجال توثیق شده باشند.

آن‌ها در هراسند بکوشیم، و حفظ آن‌ها به این است که مراسم حج را با شکوه‌تر و پرمحتواتر برگزار کنیم و با گفتن اذان با آهنگ دلپذیر در همه شهرها و روستاهای کشورهای اسلامی و تشکیل صفوف منظم و با شکوه نمازهای جمعه و جماعت در همه اوقات نماز و عمل به دستورهای قرآن و ره‌نمودهای حضرات معصومان علیهم‌السلام دشمنان اسلام را از تسلط بر مسلمانان ناامید گردانیم.

در پایان از همه دست‌اندرکاران مؤسسه بوستان کتاب که زحمت چاپ و نشر این اثر را پذیرفتند تشکر می‌کنم. امید که خدای متعال همه ما را از مرو جان احکام و شعارهای اسلامی قرار دهد.

به امید روزی که در همه نقاط جهان در اوقات نماز صدای دلنشین اذان طنین‌افکن شود و به دنبال آن نماز جماعت با شکوه فراوان همراه با توجه به حقیقت آن برگزار شود.

اللَّهُمَّ اجْعَلْنَا مِنَ الْمُصَلِّينَ وَوَفِّقْنَا لِمَا تُحِبُّ وَتَرْضَى. بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ الطَّاهِرِينَ.

محمد اسماعیل نوری